

Datatalous tulee osaksi kestävää ja menestyvää maataloutta

31.3.2023

Olemme lähes kaikki olleet jo vuosia osallisina datataloudessa. Jos olet joskus käyttänyt esimerkiksi Googlen tai Facebookin palveluita, niin olet ollut mukana datakaupankäynnissä. Näissä tapauksissa olet hyväksynyt käyttöehdot, jotka antavat palveluntarjoajalle oikeuden hyödyntää ja myydä sinusta syntyvää dataa. Palveluiden käyttäjistä on tullut siis tuotantovälineitä, datan tuottajia. Googlen ja Facebookin kaltaiset palvelut eivät kuitenkaan anna käyttäjilleen todellisia vaihtoehtoja oman datansa hallinnasta vaan myyvät sitä kyselemättä eteenpäin. Jos haluat käyttää edellä mainittujen yhtiöiden palveluita, niin olet pakotettu luovuttamaan datasi kaupankäynnin välineeksi.

EU:n datastrategia pyrkii viemään Eurooppaa datavetoisempaan talouteen, mutta myös luomaan reilummat toimintatavat datataloudelle. Tavoitteena on, että datalla voidaan käydä kauppaa yhtä helposti kuin fyysiselläkin tavaralla, ja data myös liikkuu vapaasti EU:n sisämarkkina-alueella. Datan omistajuuteen ja hallintaan luodaan selkeät pelisäännöt, johon ensiaskeleet otettiin EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen, eli GDPR, muodossa 5 vuotta sitten. GDPR loi säännöt henkilötietojen hallintaan ja käsittelyyn, ja nyt säännöt ulotetaan koskemaan kaikkea dataa. Suomi on vahvasti mukana reilumman eurooppalaisen datatalouden rakentamisessa, ja muun muassa Sitra on ollut aktiivisesti mukana kehityksessä.

Kaikilla liiketoiminta-aloilla, myös maataloudessa, syntyvän datan määrä kasvaa koko ajan. Maatalouden dataa käytetään maatalousyrityksissä muun muassa päätöksenteon välineenä. Maataloudesta saatavaa raakadataa kuitenkin jalostetaan vain harvoin. Dataa jalostamalla siitä saataisiin enemmän hyötyä irti maatalousyritysten tarpeisiin ja sillä olisi suurempaa arvoa markkinoilla. Dataa paremmin hyödyntämällä maatalousala voisi siirtyä myös kohti kestävämpää ja tehokkaampaa tuotantoa. Dataa myymällä ja ostamalla maatalousyrittäjät pääsisivät myös osaksi suurta ja nopeasti kasvavaa datataloutta. Vuonna 2019 EU:ssa

datatalouden arvo BKT:sta oli jo 2,6 % ja ennusteen mukaan datatalouden arvo tulee EU:ssa olemaan 4 % BKT:sta vuoteen 2025 mennessä. Vertailun vuoksi maatalouden osuus vuonna 2019 oli EU:ssa 1,8 % ja Suomessa 2,8 % BKT:sta.

Maatalousyrittäjät voivat saada lisäarvoa tuottamastaan datasta (Kuva: Adobe Stock).

Datan määrä kasvaa räjähdysmäisellä nopeudella ja datatalous muuttuu vääjäämättä koko kansaa koskettavaksi realiteetiksi. Myös maatalousyrittäjien tulee olla aktiivisia, jotta he pääsevät mukaan datatalouden murroksen kärkipaikoille. Aktiivinen osallistuminen keskusteluun ja päätöksentekoon on parempi vaihtoehto kuin tyytyminen muiden luomiin kauppajärjestelmiin ja -ehtoihin.

Luonnonvarakeskuksen ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun Lisäarvoa maatilayrityksille datasta ja sen hallinnasta: dataosuuskunnan merkitys ja konseptin luominen yhteistyössä maatilayritysten kanssa -hankkeessa, eli Dataosuuskunta-hankkeessa, pohditaan yhdessä viljelijäverkostojen kanssa ratkaisuja datan hyödyntämiseen osuuskuntamuotoisen liiketoiminnan näkökulmasta. Hanketta koordinoi Luonnonvarakeskus. Hanketta rahoittaa Hämeen ELY-keskus, Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014–2020 (siirtymäkausi 2021–2022).

Jussi Ylinen
Projektipäällikkö
SeAMK

Kirjoittaja toimii projektipäällikkönä Dataosuuskunta-hankkeessa ja toimii myös kasvinviljelijänä.

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES